

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

голова Приймальної комісії

_____ проф. І.Є. Цепенда

27 лютого 2019 р.

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування

Комплексний іспит з фізичної географії

для зарахування на навчання за ступенем магістра за спеціальністю

103 Науки про Землю

на основі ступеня бакалавра при прийомі на навчання у 2019 році

Розглянуто та схвалено

на засіданні Приймальної комісії

ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”

Протокол № 3 від 27 лютого 2019 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування з “Комплексного іспиту з географії” є перевірка знань і відбір вступників для зарахування на навчання за ступенем магістра за спеціальністю 103 Науки про Землю при прийомі на навчання на основі ступеня бакалавра до ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” у 2019 році.

Програма містить основні питання з Комплексного іспиту з географії та перелік рекомендованої літератури.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування дасть можливість вступнику систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме у пошуку і підборі джерел підготовки для вступного випробування.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

Визначення, призначення карти та класифікація картографічних моделей та картографічних творів. Картографічні проекції, спотворення площ, форм, кутів, відстаней. Елементи карти. Способи та прийоми орієнтування на місцевості за допомогою карт та компаса. Математичні основи карт. Географічні атласи. Електронні карти і атласи. Сучасні уявлення про форму та розміри Землі. Картографічні проекції. Координатні системи. Картографічні умовні позначення. Призначення і застосування карт.

Добовий і річний рухи Землі та їх географічні наслідки.

Внутрішня будова Землі та історія її розвитку. Типи земної кори. Теорія літосферних плит. Основні типи тектонічних структур материків. Основні форми рельєфу суходолу. Генетичні типи рельєфу. Закономірності розподілу планетарного рельєфу Землі.

Основні метеорологічні величини, метеорологічні явища. Вертикальна і горизонтальна неоднорідність атмосфери. Основні властивості атмосферних шарів. Метеорологічні спостереження. Радіаційний і тепловий режим атмосфери. Парниковий ефект. Закономірності та причини розподілу температур приземного шару повітря у просторі земної кулі. Зонально-регіональні закономірності розподілу атмосферного тиску у просторі земної кулі. Типи вітрів. Загальна циркуляція атмосфери. Повітряні маси і атмосферні фронти. Кліматичні пояси. Можливі антропогенні зміни клімату Землі (характер температурних змін як функція широти, коливання опадів танення морських криг Арктики та Антарктиди, зміна рівня океану, звільнення вуглекислого газу в зоні мерзлоти, метаболічні процеси у рослинах).

Гідросфера. Розподіл води на земній кулі. Єдність гідросфери. Зміна запасів води на Землі. Кругообіг води в природі та його енергетичні фактори. Водні екосистеми; абіотичні й біотичні частини водних екосистем, їх взаємодія і зв'язок з навколишнім середовищем. Розподіл вод гідросфери. Сучасні напрямки розвитку гідрологічних досліджень та їх кінцевий результат. Хімічні й фізичні властивості природних вод.

Сучасні теорії походження життя на планеті. Основні етапи розвитку життя на планеті. Мегасистема органічного світу Землі. Становлення й суть біосферної концепції. Співвідношення понять «біосфера» й «географічна оболонка». Еволюція біосфери. Межі, склад, організованість та структура біосфери. Функції живої речовини. Маса й продукція живої речовини в біосфері. Колообіг речовин у біосфері. Біогеохімічні цикли та провінції. Біоми суходолу та біотичне районування. Закономірності формування біоти гірських систем. Біота островів, поверхневих водойм та Світового океану.

Географічна оболонка Землі, її склад, межі, будова. Основні закономірності географічної оболонки. Енергія в географічній оболонці. Етапи розвитку географічної оболонки. Географічні пояси. Географічна зональність. Секторність. Вертикальна зональність.

Світовий океан в географічній оболонці. Геологічна будова і рельєф дна Світового океану. Типи і розподіл донних відкладів Світового океану. Природні умови Світового океану. Тихий океан. Геологічна будова і рельєф дна. Тихий океан. Клімат і води. Життя в Тихому океані. Фізико-географічне районування. Індійський океан. Геологічна будова і рельєф дна. Клімат і води. Життя в Індійському океані. Фізико-географічне районування. Атлантичний океан. Геологічна будова і рельєф дна. Клімат і води. Життя в Атлантичному океані. Фізико-географічне районування. Північно-Льодовитий океан. Рельєф і геологічна будова дна. Клімат і води. Життя в Північно-Льодовитому океані. Фізико-географічне районування.

Загальна фізико-географічна характеристика материків. Історія досліджень материка. Географічне положення. Історія формування території і корисні копалини. Рельєф. Клімат. Внутрішні води. Рослинність і ґрунти. Тваринний світ. Географічні пояси і зони. Фізико-географічне районування материків.

Фізико-географічне положення України. Крайні точки і розміри території. Географічне положення, кордони. Географічний центр України. Гіпсометрія і орографія найбільших форм поверхні України. Тектонічна будова території України. Морфоструктурний та морфоскульптурний рельєф України. Розподіл сонячної радіації та радіаційного балансу у межах території України. Розподіл середньомісячних температур у межах території України. Розподіл середньорічної кількості опадів та зволоження у межах території України. Загальні риси річкової системи України. Поширення озер і боліт у межах території України. Ґрунтовий покрив території України. Рослинний покрив і тваринний світ території України. Зміна основних компонентів природного середовища під впливом діяльності людини на території України. Природоохоронні території.

Заповідники і національні природні парки. Фізико-географічне районування України. Природні комплекси Східноєвропейської рівнини. Геоморфологічне районування Українських Карпат. Особливості рельєфу окремих геоморфологічних районів. Поверхневі і підземні води Українських Карпат. Загальна фізико-географічна характеристика Кримських гір. Природні комплекси Чорного та Азовського морів.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрейчук Ю. М. ГІС в екологічних дослідженнях та природоохоронній справі: навч. посіб. / Ю.М. Андрейчук, Т.С. Ямелинець.- Львів: Простір-М. 2015.-284с.
2. Байрак Г.Р., Муха Б.П. Дистанційні дослідження Землі.– Навч. посібник. – Львів:Видавн. центр ЛНУ ім. І.Франка, 2010. – 712 с.
3. Божок, А.П. Картографія: підручник / А.П. Божок, А.М. Молочко, В.І. Остроух; під ред. А.П. Божок. – К: Вид.-полігр. центр “Київський університет”, 2008. – 271 с.
4. Влах М. Р. Теорія і методологія географічної науки : навч. посібн. для самостійної роботи студентів / М. Р. Влах, Л. І. Котик. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2017. — 120 с.
5. Воловик В. М. Ландшафтознавство: курс лекцій. – Вінниця: Твори, 2018. – 254 с.
6. Географія : підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закладів / Й. Р. Гілецький, Р. Р. Сливка, Я. Д. Атаманюк, Р. Д. Чобан. — Харків : Вид-во «Ранок», 2017. — 208 с.
7. Геологія з основами геоморфології: підручник для екологічних і географічних спеціальностей вищих навчальних закладів / Г.І. Рудько, О.М. Адаменко, О.В. Чепіжко, М.Д. Крочак. – Чернівці : Букрек, 2010. – 400 с.
8. Гілецький Й.Р. Географія: Довідник / Й.Р. Гілецький, Р.Р. Сливка. – Харків: Ранок, 2008. – 476 с.
9. Гуцуляк В.М. Ландшафтна екологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / В. М. Гуцуляк, Н. В. Максименко, Т. В. Дудар. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 284 с.
10. Гуцуляк В.М. Ландшафтознавство: Теорія і практика Навчальний посібник. - Чернівці: Книги - ХХІ, 2008. - 168 с.
11. Гуцуляк В.М. Медична географія: екологічний аспект: навч. посіб. для студ. ВНЗ / В. М. Гуцуляк ; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : Рута, 2008. - 131 с.
12. Дудка І. Г. Ландшафтознавство: практикум / Дудка І. Г. К.: КНТ, 2015.
13. Жупанський Я.І. Історія географії в Україні: Посібник / Я.І. Жупанський. – К., 2006. – 275 с.
14. Карпенко Н. І. Рельєф морських берегів. Навч. посібник. – Львів: Видавни-

чий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 308 с.

15. Картографія з основами топографії. Частина І. Топографія: Навчальний посібник для студентів географічних спеціальностей педагогічних університетів / Укладачі: Хаєцький Г.С., Стефанков Л.І. – Вінниця, ВДПУ, 2014. – 132 с.
16. Кілінська К.Й. Фізична географія Карпато-Подільського регіону України: навч.-метод. посібник / Клавдія Кілінська; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці: ЧНУ, 2011. - 231 с.
17. Книш М. М. Глобальні проблеми людства: навчальний посібник./ Книш М. М., Котик Л. І.- Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015.
18. Колтун О. В. Вступ до геоморфології. Навчальний посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 80 с.
19. Костів Л. Я Фізична географія материків і океанів. Африка : навч.-метод. посібник / Л. Я. Костів. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 184 с.
20. Лозинський В.В., Ключник В. В. Топографія з основами геодезії. Методичні вказівки до вивчення курсу. – Львів, 2011. – 24 с.
21. Кобернік С.Г. Географія материків і океанів / С.Г. Кобернік, Р.Р. Коваленко.– К.: Навчальна книга, 2007.
22. Кобернік С.Г. Географія. Довідник + тести / С.Г. Кобернік, Р.Р. Коваленко.– К.: Абетка, 2017.-644 с.
23. Корнус О. Г. Історична географія : навчальний посібник / О. Г. Корнус ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка. – Суми : СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2013. – 156 с.
24. Лозинський В. В., Андрейчук Ю.М. Картографо-топографічний словник-довідник [Текст] : навч. посіб. / В. В. Лозинський, Ю. М. Андрейчук ; за науковою редакцією професора І. П. Ковальчука. — Київ ; Львів : НУБІП Україна ; ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. — 256 с.
25. Маринич О. М. Фізична географія України: підручник/ О.М.Маринич, П.Г.Шищенко. - 3-тє вид., стер. - К. : Знання, 2006. - 511 с.
- 26.Мащенко О.М. Загальне землезнавство. Навчальний посібник. – Полтава: ПДПУ, 2010.- 73 с.
27. Методи геоморфологічних досліджень : навч. посібник / Галина Байрак. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018.
- 28.Міхелі С.В. Основи ландшафтознавства Курс лекцій для студентів географічних спеціальностей педагогічних вищих навчальних закладів. - Київ - Кам'янець-Подільський: "Абетка-НОВА", 2002. - 184 с.
29. Новий Довідник. Географія. / Л. Пасенко., М. Сорока., С. Капіруліна., Н. Бескова., Л. Паламарчук. – К.: Казка, 2008.
30. Олійник Я. Б. Загальне землезнавство: підручник / Я. Б. Олійник, Р. П. Федорищак, П. Г. Шищенко. - К. : Заня-Прес, 2008. - 342 с.
- 31.Олійник Я.Б Загальне землезнавство: підручник / Олійник Я.Б., Федорищак Р.П., Шищенко П.Г. – К.: Знання-Прес, 2008. – 342 с.
- 32.Основи геоморфології: навчальний посібник/ уклад. О. І. Ситник, Д. О. Панкратенкова. - Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2016.-166 с.
33. Панасенко Б.Д. Фізична географія материків та океанів Навчальний посібник. В 2 ч. Вінниця: ГПАНІС, 2001. - 410 с

34. Пестушко В.Ю. Загальна географія / В.Ю. Пестушко, Уварова Г.Ш. – К.: Генеза, 2006.
35. Свинко Й. М., Сивий М. Я. Геологія: Підручник // Й. М. Свинко, М. Я. Сивий — К.: Либідь, 2003. — 480 с.
36. Стадник О. Географія: Комплексне видання / О.Г. Стадник.- Літера, 2017.- 416 ст.
37. Стельмах, О. Р. Геоморфологія та четвертинна геологія : конспект лекцій / О. Р. Стельмах. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2010. - 122 с.
38. Стецюк В.В., Ковальчук І.П. Основи геоморфології Навчальний посібник. - Київ: Вища школа, 2005. - 495 с.
39. Топографія з основами геодезії: підручник / А.П. Божок, В.Д. Барановський, В.В. Білоус [та ін.]; за ред. А.П. Божок, А.М. Молочка. – К.: Вид.-полігр. Центр “Київський університет”, 2009. – 304 с.
40. Фізична географія світу: Конспект лекцій. Вип. 2 / М-во освіти і науки України, Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича ; Уклад. Л.А. Савранчук. - Чернівці : Рута, 2006. - 36 с.
41. Філоненко Ю. М. Геологія: навчальний посібник / Ю.М. Філоненко, О.А. Бездухов. - Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2012.
42. Шевченко Р. Ю. Картографія: Електронний підручник / Шевченко Роман Юрійович. — К.: ЦНМВ «Кий», 2015. — 230 с.
43. Шищенко П.Г. Фізична географія України / П.Г. Шищенко, Н.В. Муніч. – К.: Зодіак ЕКО, ВД «Освіта», 2011.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюються Положенням про організацію вступних випробувань у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.